

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Grozījumi Latvijas Bankas 2023. gada 22. maija noteikumos Nr. 241 "Noteikumi par būtiskas līdzdalības iegūšanu vai palielināšanu finanšu institūcijā" " anotācija

Nosaukums	Grozījumi Latvijas Bankas 2023. gada 22. maija noteikumos Nr. 241 "Noteikumi par būtiskas līdzdalības iegūšanu vai palielināšanu finanšu institūcijā" (turpmāk – Noteikumu projekts)
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Kredītiestāžu likuma 29. panta pirmā un otrā daļa un 50. panta otrā daļa, Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 40. panta sestā daļa un 76. panta pirmā un otrā daļa, Finanšu instrumentu tirgus likuma 4. ² pants, 9. panta pirmā un otrā daļa un 95. ² panta sestā daļa, Alternatīvo ieguldījumu fondu un to pārvaldnieku likuma 12. panta otrā un ceturtdā daļā un 81. panta astotā daļa, Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma 14. panta pirmā un otrā daļa un 45. panta pirmā daļa, Ieguldījumu brokeru sabiedrību likuma 26. panta pirmā un otrā daļa, Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma 7. ¹ panta otrā un ceturtdā daļa un 78. panta septītā daļa un Kriptoaktīvu pakalpojumu likuma 4. panta otrā daļa un trešā daļa
Mērķis un būtība	Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija regula (ES) 2023/1114 par kriptoaktīvu tirgiem un ar ko groza regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937 (turpmāk – Regula 2023/1114) ievieš īpašu un saskaņotu kriptoaktīvu tirgu regulējumu Eiropas Savienības līmenī, lai paredzētu īpašus un vienotus noteikumus kriptoaktīvu emisijai, publiskai piedāvāšanai vai pielaidei tirdzniecībai un kriptoaktīvu pakalpojumu sniegšanai. Regula 2023/1114, ieviešot harmonizētu kriptoaktīvu regulējumu Eiropas Savienības līmenī, citstarp nosaka prasības personas būtiskas līdzdalības iegūšanai aktīviem piesaistītu žetonu emitentā un kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā un tās piemērotības novērtēšanai. Latvijas Banka ir izstrādājusi Noteikumu projektu, ņemot vērā Eiropas Banku iestādes (turpmāk – EBI) un Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (turpmāk – EVTI) 2024. gada 4. decembrī izdotās kopīgās pamatnostādnes EBA/GL/2024/09, ESMA75-453128700-10 par tādu tiešo vai netiešo akcionāru vai vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanu, kuriem ir būtiska līdzdalība aktīviem piesaistītu žetonu emitentā un kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā. Lai ieviestu minētās pamatnostādnes, tika izvēlēta pieeja veikt grozījumus Latvijas Bankas 2023. gada 22. maija noteikumos Nr. 241 "Noteikumi par būtiskas līdzdalības iegūšanu vai palielināšanu finanšu institūcijā" (turpmāk – Noteikumi), jo būtiskas līdzdalības iegūšana ir noteikta Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes, EBI un EVTI 2016. gada 16. decembra pamatnostādnēs JC/GL/2016/01 "Kopīgās pamatnostādnes, veicot piesardzīgu novērtējumu par būtiskas līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē", no kurām izrietošās tiesību normas iekļautas Noteikumos.

	Noteikumu projektā attiecībā uz tādu tiešo vai netiešo akcionāru vai vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanu, kuriem ir būtiska līdzdalība aktīviem piesaistītu žetonu emitentā un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā, izmantoti termini, kas atbilst Regulas 2023/1114 3. pantā noteiktajām definīcijām. Ar Noteikumu projektu Noteikumu 59. punkts tiek papildināts ar 59.4. apakšpunktu, nosakot to, ka Latvijas Bankai, izvērtējot plānotās būtiskas līdzdalības iegūšanas vai palielināšanas darījumam paredzēto līdzekļu izcelsmi un kustību, jāņem vērā tas, vai līdzdalības iegūšanai paredzētie līdzekļi sastāv no kryptoaktīviem vai ir iegūti no kryptoaktīvu apmaiņas, kā arī tehniskā informācija par kryptoaktīvu glabāšanas vai reģistrācijas vietu un iesaistīto darījuma pušu kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju (ja attiecināms). Minētā prasība noteikta, lai Latvijas Banka varētu pārliecināties, ka finanšu tirgus dalībnieks būtiskas līdzdalības iegūšanai vai palielināšanai paredzētos finanšu līdzekļus nav ieguvis noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma vai proliferācijas finansēšanas rezultātā. Piemērotības novērtējuma pamatā ir prasība, ka aktīviem piesaistītu žetonu emitenta un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja akcionāriem ar būtisku līdzdalību jāatbilst noteiktiem kritērijiem, proti, tiem ir laba reputācija, atbilstoša finansiālā stabilitāte, mērķuzņēmums atbilst prudenciālajām prasībām, ir veikts atbilstošs līdzekļu izcelsmes izvērtējums un tiek piemērotas efektīvas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas prasības. Personu, kuras plāno iegūt kontroli tādā kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā, kas ir saņēmis arī darbības atļauju (licenci) kā Regulas 2023/1114 60. panta 2.–6. punktā minētais subjekts, atbilstības izvērtēšanai tiks piemērotas Noteikumu 31.–35. punkta prasības par būtiskas līdzdalības izvērtēšanu un Noteikumu VIII nodaļas prasības par personu, kuras vadīs finanšu institūcijas darbību, reputācijas un pieredzes izvērtēšanu. Jaunā Noteikumu XII¹ nodaļa nebūs saistoša tādiem aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir kredītiestādes. Personas, kura plāno iegūt kontroli tādā kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā, kas ir saņēmis arī darbības atļauju (licenci) kā Regulas 2023/1114 60. panta 2.–6. punktā minētais subjekts, atbilstības izvērtēšanai tiks piemērotas Noteikumu 31.–35. punkta un VIII nodaļas prasības. Šāda piemērošanas kārtība noteikta, jo uz Regulas 2023/1114 60. panta 2.–6. punktā minētajiem subjektiem neattiecas Regulas 2023/1114 67. panta prasības par prudenciāliem aizsardzības pasākumiem. Šīs prasības nosaka minēto subjektu darbības pamatjomas regulējums.
Leģitīmais mērķis	Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība. Leģitīmais mērķis – sabiedrības labklājības aizsardzība – tiek sasniegts, nosakot vienotas prasības personām, kuras Latvijā ir iesaistītas kryptoaktīvu emitēšanā, publiskā piedāvāšanā un pielaišanā tirdzniecībai

	vai sniedz kryptoaktīvu pakalpojumus, attiecībā uz personu ar būtisku līdzdalību piemērotību un finansiālo stabilitāti. Savukārt leģitīmais mērķis – citu personu tiesību aizsardzība – tiek sasniegts, nodrošinot samērīgu attieksmi pret atbilstošajiem kryptoaktīvu tirgus dalībniekiem, tādējādi radot vienlīdzīgas iespējas ienākšanai tirgū un kryptoaktīvu tirgus pašreizējai un turpmākai attīstībai. Tas veicinās finanšu sistēmas stabilitāti un kryptoaktīvu tirgus vienmērīgu darbību un novērsīs monetārās politikas riskus, ko varētu radīt kryptoaktīvi, kuri tiecas stabilizēt savu cenu attiecībā pret konkrētu aktīvu vai aktīvu grozu. Nosakot Noteikumu projektā prasības ievērot EBI un EVTI pamatnostādnēs noteikto par tādu tiešo vai netiešo akcionāru vai vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanu, kuriem ir būtiska līdzdalība aktīviem piesaistītu žetonu emitentā un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā, un veicot šo prasību ievērošanas pārbaudes, Latvijas Banka nodrošinās tai Latvijas Bankas likumā noteiktā pienākuma – veicināt ieguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti – izpildi.
Samērīgums	Noteikumu projekts ir izstrādāts, lai Latvijas Banka varētu veikt finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības uzraudzību. Noteikumu projekts papildina Kryptoaktīvu pakalpojumu likumā un Eiropas Savienības tieši piemērojamās tiesību aktos noteiktās prasības ar mērķi nodrošināt vienotu pieeju attiecībā uz personu ar būtisku līdzdalību piemērotības un finansiālās stabilitātes noteikšanu. Ietverot Noteikumu projektā prasības ievērot EBI un EVTI pamatnostādnēs attiecībā uz personu ar būtisku līdzdalību piemērotības un finansiālās stabilitātes noteikšanu, tiek nodrošināta vienota finanšu tirgus dalībnieku, kuri Latvijā ir iesaistīti aktīviem piesaistītu kryptoaktīvu emitēšanā, publiskā piedāvāšanā un pielaišanā tirdzniecībai vai sniedz kryptoaktīvu pakalpojumus, izpratne un pieeja regulējošo prasību interpretācijai un piemērošanai. Atbilstošākais veids, kā noteikt vienotas prasības, ir izdot finanšu tirgus dalībniekiem saistošus noteikumus. Citas alternatīvas jautājuma noregulēšanai un vienotu prasību noteikšanai nebūtu efektīvas un nesasniegtu izvirzīto mērķi, jo nenodrošinātu vienveidīgu, vienotu un precīzu EBI un EVTI pamatnostādnēs noteikto regulējošo prasību piemērošanu, kas savukārt negatīvi ietekmētu kryptoaktīvu tirgu integritāti un privāto kryptoaktīvu turētāju tiesību augsto aizsardzības līmeni. Izraugoties piemērotāko līdzekli leģitīmā mērķa sasniegšanai, Latvijas Banka izvērtēja, ka nebūtu atbilstīgi izdot zemāka ranga normatīvos aktus (piemēram, ieteikumus), kuri nebūtu finanšu tirgus dalībniekam juridiski saistoši, īpaši ņemot vērā tirgus izkropļojuma un regulējuma arbitrāžas risku. Ar Noteikumu projektu tiek noteiktas prasības, kuras Latvijas Banka kryptoaktīvu tirgus dalībnieku uzraudzības ietvaros var kontrolēt un nepieciešamības gadījumā par konkrētu prasību pārkāpumu piemērot

	Regulā 2023/1114 noteiktos uzraudzības pasākumus vai Kriptoaktīvu pakalpojumu likumā noteikto atbildību. Samērojot papildu slogu un resursus, kas kriptoaktīvu tirgus dalībniekiem būs jāiegulda Latvijas Bankas noteikto prasību ievērošanā, ar sabiedrības ieguvumu, jāsecina, ka sabiedrības interesēm piešķirama prioritāte un tās ieguvums būs lielāks par papildu resursu ieguldījumu, ko uzliktie pienākumi varētu izraisīt konkrētajam kriptoaktīvu tirgus dalībniekam, un to atsver sagaidāmie ilgtermiņa ieguvumi – attiecīgo kriptoaktīvu tirgus dalībnieku harmonizētā izpratne par personu ar būtisku līdzdalību piemērotības un finansiālās stabilitātes noteikšanu un tādējādi stabilāks finanšu sektors –, kas savukārt stiprinās sabiedrības un īpaši kriptoaktīvu turētāju tiesisko interešu aizsardzību. Līdz ar to secināms, ka Noteikumu projektā paredzētās prasības atbilst samērīguma principam. Pirmkārt, ar Noteikumu projektu un tajā ietvertajām prasībām tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība). Otrkārt, nepastāv tādi alternatīvi līdzekļi, kas sasniegtu leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē. Treškārt, labums, ko iegūs sabiedrība, būs lielāks par Noteikumu projektā ietverto prasību radītajām negatīvajām sekām.
Spēkā stāšanās	Nākamajā dienā pēc publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" atbilstoši Latvijas Bankas likuma 8. panta otrajai daļai.
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Noteikumu projekts nerada ietekmi uz Latvijas Bankas budžetu.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Ar Noteikumu projektu tiek ieviestas jaunas prasības personu ar būtisku līdzdalību piemērotības un finansiālās stabilitātes noteikšanai un kapitālā ieguldāmo līdzekļu izcelsmes un kustības izvērtēšanai. Administratīvais slogs un izmaksas precīzi nav aprēķināmas.
Saistītie dokumenti	1. Kriptoaktīvu pakalpojumu likums. 2. Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija regula (ES) 2023/1114 par kriptoaktīvu tirgiem un ar ko groza regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937. 3. EBI un EVTI 2024. gada 4. decembra kopīgās pamatnostādnes EBA/GL/2024/09, ESMA75-453128700-10 "Pamatnostādnes par tādu tiešo vai netiešo akcionāru vai vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanu, kuriem ir būtiska līdzdalība aktīviem piesaistītu žetonu emitentā un kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējā".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Noteikumu projekts nav jāsaskaņo ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	Noteikumu projekts no 2025. gada 19. februāra līdz 5. martam bija publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība", un sabiedrībai bija iespēja iesaistīties tā apspriešanā. Vienlaikus par Noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību tika informēta biedrība "Latvijas Blokkēdes attīstības asociācija", biedrība "Latvijas Finanšu nozares asociācija", akciju sabiedrība "Rietumu Banka", AS INDEXO Banka, biedrība "Latvijas

	Apdrošinātāju asociācija", biedrība "Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija", biedrība "Latvijas Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu asociācija" un biedrība "Fintech Latvija Asociācija".
Saskaņošanas rezultāti	Sabiedrības līdzdalības rezultātā par Noteikumu projektu netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi. Noteikumu projekts tika izskatīts Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes 2025. gada 25. marta sēdē, kurā par to netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi, atbalstot noteikumu projekta iesniegšanu apstiprināšanai Latvijas Bankas padomē. Līdz ar to Noteikumu projekts ir saskaņots bez priekšlikumiem vai iebildumiem.